67

Allmonsics e
Intezkedni a
kertéd vegrehajtása
úrant

Belügyminisztérium
II/I.Csoportfőnökség

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

SZIGORUAN TITKOS!

Szám: 5o-9/24/1975.
Sz: 610-19/75

Sorszám: 156
Mell.: 45 lap

S

K ö r l e v é l

Budapest, 1975. május 1o.

Tárgy: Gyanus költekezéssel kapcsolatos módszertani utmutatók megküldése.

Mellékelten megküldöm a gyanus költekezéssel kapcsolatos értékelést.

Főkapitány Elvtárs intézkedjen, hogy a II/I-1, a II/I-2, a II/I-3 és a II/II-1. Osztályok, továbbá a városi - járási / kerületi / rendőrkapitányságok vezetői és beosztottai az anyagot megismerjék, tanulmányozzák és az abban foglaltakat munkájuk során hasznositsák.

Dr.Rudas György r.vezérőrnagy sk.
főcsoportfőnökhelyettes

A kiadmány hiteléül:
Pálmosi
/ Lovasi Ferenc r.zls. /
Ügykezelési Csoport vezetője

BELÜGYMINISZTÉRIUM * 50 *

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

BELÜGYMINISZTÉRIUM
II/I-2 Osztály

Szigoruan titkos !

Szám: 50-9/24/1975.

Sorszám: .....

Melléklet az 50-9/24/1975.sz.
Körlevélhez.

É R T É K E L É S

a gyanus költekezés ellenőrzéséről.

A büncselekmények többségét jogtalan anyagi haszonszerzés végett követik el. Az 1971. évi 123.147-ből 68.728-at / 55,8 % /, 1972. évben 125.999-ből 77.710-et / 61,7 % /, 1973-ban 125.338-ból 74.260-at / 59,1 % /, és 1974-ben 111.825-ből 67.886-ot / 60,7 % /.

Az ilyen büncselekményeknek az összbünözésben való részarányát a más motivációju büncselekmények alakulása is befolyásolja, de több év tapasztalata szerint a vagyon elleni büncselekmények száma folyamatosan nő. Ennek arányát azonban reálisan kell értékelni, mert pl. az egyes büncselekményfajták 1972-ben tapasztalt jelentős növekedése / a személyek javai kárára elkövetett lopás, betörés, csalás, sikkasztás, a társadalmi tulajdon elleni lopás, betörés, sikkasztás, lásd: 1-2. sz. táblázat /, nemcsak az ügyek ilyen mérvü szaporodásának, hanem jogszabályi módositások következménye is. Ezt mutatja - a betöréses lopásokat kivéve - a felsorolt büncselekményfajtákban azóta mutatkozó csökkenés is. A betöréses lopások esetében tényleges a növekedés és csak a készpénz megszerzésére irányuló büncselekmények aránya is folyamatosan emelkedik. Ezt az alábbi, Budapestre vonatkozó kimutatás is igazolja.

É V E K :	Szt. bet. lop-ból: Készpénz megszerzésére irányult.	TT. bet. lop-ból:
1970. év	22,0 %	28,8 %
1971. év	23,1 %	32,7 %
1972. év	25,0 %	41,8 %

Ez amellett, hogy országos tendencia, vonatkozik a lopásokra, csalásokra is.

A társadalmi tulajdonvédelem vonalán a rendőri, és társadalmi aktivizálódás a jellemző. Ennek következménye, hogy egyre nagyobb számban deritenek fel rejtett, nagy kártokozó, sokszor éveken keresztül tartó fosztogatásos ügyet.

Az anyagi haszonszerzés céljából elkövetett büncselekményekkel okozott kár, növekvő. Nem mond ennek ellent, hogy 1972-ben társadalmi tulajdonvédelmi vonalon bizonyos csökkenés történt. A személyi javak esetében, viszont a károkozás évről évre nő. Megállapitható tehát, hogy a bünözők a büncselekmények elkövetése utján évről évre nagyobb összegü külön jövedelemre tesznek szert.

A fentiekből következik, hogy a vagyoni jellegü büncselekmények számszerü alakulása a közbiztonság helyzetét döntően befolyásolja. Rendőri szempontból ez azért nagy jelentőségü, mert ezek az ügyek igen munka igényesek / többségük ismeretlen tettesként indul és a felderitéshez gyakran operativ munkára van szükség /, az elkövetők 35-50 %-a pedig büntetett előéletü, visszaeső, illetve veszélyes bünöző.

A jelenlegi helyzet azt igényli, hogy a vagyon elleni bűncselekmények eredményesebb megelőzési, és felderitési lehetőségeit, módszereit szélesebb körben kutassuk. Ezért 1973-ban a rendőrfőkapitányságok értékelték a vagyon elleni bűnelkövetés egyik kisérő jelenségének - a gyanus költekezésnek - a helyzetét. Az értékelések tapasztalatait a következőkben foglaljuk össze.

I.

A gyanus költekezés ellenőrzésének szerepe és fontossága a bűncselekmények megelőzésében és felderitésében.

A gyanus költekezés az anyagi haszonszerzési motivum egyenes következménye függetlenül attól, hogy a tettes közvetlenül készpénzhez, vagy értékesithető tárgyakhoz jutott. / Az, hogy a tettes tárgyhoz jutott, csak annyiban fontos, hogy készpénzben a lopott tárgy tényleges értékének csupán 30-40 %-át kapja meg /.
Ezért a gyanus költekezés a vagyon elleni bűncselekmények olyan kisérő jelensége, amelynek ellenőrzése rávezethet, valakinek, vagy valakiknek a bűnös tevékenységére, illetve felfedheti azt.

A költekezés nagyon sokféleképpen - és a fejlődés velejárója, hogy egyre szélesebb körben és nagyobb összegekben - jelentkezik. Természetes, hogy a költekezések döntő többsége mögött bűncselekmény nincs. Az ellenőrzés sem lehet tehát totális mindenre, mindenkire kiterjedő.
Ellenőrizni csak a gyanusnak látszó költekezést, és az ehhez a jelenséghez kapcsolódó személyeket lehet.
A rendőri szervek előbb rendszerint csak a költekezés tényéről értesülnek, amely gyanussá, csak az elsődleges adatok összevetésével, ellenőrzésével válhat.

Ezek az adatok - rendszerint - a következők:

- a jelzés kitől és honnan érkezett;
- a jelzést adó személy, mennyire ismeri a költekezőt;
- ismétlődő, rendszeres vagy egyszeri költekezésről van-e szó;
- hol és hogyan, minek az érdekében, milyen összeg erejéig történt a költekezés;
- első megitélésre ki lehet az illető?

Sokszor már ezeknek az adatoknak az összevetése esetleg egy elsődleges tájékozódás / pl: priuszbeszerzés, lak és munkahelyi puhatolás / alapján eldönthetjük, hogy az adott költekezés gyanus, vagy sem. / Volt rá eset, hogy egy mulatóban személyleirást tudtak adni egy emberről, aki vidékről feljárva 5-6 hetenként megjelent és nagyobb összegeket költött el. Az illető adatait megállapitották és kiderült, hogy egy nagyvállalat főkönyvelője, aki rövid időn belül lefolytatott ellenőrzés szerint több százezer Ft-ot sikkasztott /.

<u>Gyanusnak tekinthető az a költekezés, ami meghaladja a költekező személy legális jövedelmét.</u>

A legális jövedelem és az ellenőrzéssel ténylegesen megállapitott költekezés összegének különbsége / többlete / egyéb források / pl. borravaló, bejelentett vagy eltiltott másodállás, stb. / mellett bűncselekményből is származhat.

A jövedelemnövekedés jellegzetességei ugyanakkor bűncselekmény elkövetésére is utalhatnak.

A bűncselekmény gyanuját bizonyos, az ellenőrzés során feltárt és az alábbiakban felsorolt körülmények is megerősíthetik:

- a megállapitott legális jövedelem és a ténylegesen elköltött összeg közötti különbség rendszeressége vagy szokatlan nagysága;

- ha a költekezés ellenőrzőtten is gyakorinak bizonyul, illetve annak módja, helye, formája a korábbiaktól eltérő;

- ha a költekező környezetében / vagy munkahelyén / feltűnően titkolja a költekezés tényét, vagy alaptalanul anyagi nehézségekre hivatkozik;

- legális jövedelmének nagyságát eltulozza, illetve valótlan jövedelem forrásra hivatkozik;

- amikor valamilyen gyűjtői igazolvány / főleg toll, rongy, és gyógynövény gyűjtési engedéllyel rendelkező cigányok / tulajdonosa begyűjtést és árueladást igazolni nem tud.

A bűnözők félrevezető manőverekkel igyekeznek leplezni gyanus költekezéseik összegének valódi forrásait.

Ezek közül a módszerek közül a legismertebbek:

a./ a valóságban elkövetett sulyos bűncselekménynél lényegesen csekélyebb sulyu visszaélésre utaló, megtévesztő magatartást tanusitanak, biresztelnek vagy ismernek be / pl: a cigánynő a lopott pénz szerzésére nézve azt mondja, hogy nemi közösülésért kapta, a betörő, hogy ő csak eladásra vette át a holmit, a vállalati sikkasztó, látszat üzérkedik, vagy csempészárut ad el, stb. /;

b./ azt állitják, hogy nagyösszeget találtak / jogtalan elsajátitás /;

c./ szerencsejátékon nyertek;

d./ ajándékot, borravalót kaptak / pl: a benzinkutas /;

e./ nagyösszegü kölcsönt vesznek fel, holott nincs rá szükségük;

f./ többfelé jövedelemforrást jelölnek meg, amelyeknek egy része igaz is;

g./ nyertes-autó vagy nyereménybetétkönyvet, totó, vagy lottószelvényt vásárolnak;

h./ látszólagos munkát vállalnak, amelyből jövedelmük ugyan nincs, de igazoltatásoknál és más eljárásoknál hivatkozhatnak rá / rong, toll, gyógynövény-gyüjtői, kisiparosoktól, kiskereskedőktől valamilyen munkáltatói igazolás, stb. /;

i./ külföldön élő hozzátartozó támogatására - ami valótlan - hivatkoznak, azonban e tényt levélben valónak legalizálják.

A gyanus költekezés, mint a bünözéssel összefüggő jelenség, nem szükithető le egy-egy büncselekményfajtára, vagy bünözői kategóriára.

<u>A gyanus költekezésből kiinduló adatgyüjtés már többször bebizonyitotta, hogy nemcsak az anyagi haszonszerzés miatt elkövetett büncselekményekre derithet fényt.</u>

Az előzőkben felsoroltak, rámutatnak a gyanus költekezés ellenőrzésének fontosságára. Az ezzel kapcsolatos rendőri tevékenység, természetesen magába foglalja a gyanus költekezéssel kapcsolatos:

- helyek felmérését;
- az ilyen jelenségek, események észlelésének megszervezését;
- a költekezők ellenőrzését;
- továbbá a munka folyamatosságát biztosító, nyilvántartás és adminisztráció megszervezését is.

A költekezésnek minden jogtalan haszonszerzés végett elkövetett bűncselekmény esetében, nagy jelentősége van, de különösen akkor, ha az elkövetők közvetlenül jutnak készpénzhez. Ilyenkor a felderitő tevékenység lehetőségeiből, a tárgykörözés és az értékesitési vonal hiányzik.

A költekezés kapcsán a bűncselekmények elkövetését is megelőzhetjük, mert a vizsgált ügyek tapasztalata az, hogy a gondos és időben alkalmazott ellenőrzés, a tettes korábbi leleplezését eredményezheti. / példatár 19 /.

A megelőzés lehetőségei:

- A kispolgári szemlélet és életmód egyik következménye az eladósodás. Anyagi ügyei rendezését az adós nemegyszer bűncselekmények elkövetésével igyekszik megoldani. Az eladósodást az adós környezete gyakran észleli, de nem reagál rá, közömbös marad.

- Számtalanszor tapasztalható egy olyan előzetes magatartás, ami az illetőt a bűncselekmény felé elinditotta. A környezete ezt ugy mondja, hogy " a züllés utjára lépett ".

Sok példa közül megemlithetjük az 1965. évben kivégzett Krisztián nevü üzemrendészt, akiről tudták, hogy iszákos életmódot folytat, teljesen eladósodott és környezetében sok embernek nagyösszegekkel tartozott.

Az 1971-ben a " Kény Fény"-adás nyomán leleplezett Munkácsi József és Komáromi Ferenc álnyomozók ügyében utólag megállapitást nyert, hogy Komáromi Ferenc az örökségét - ami több mint 80.000.-Ft volt - nagyon rövid idő alatt " elszórta ". Az ilyen költekezésre azért kell felfigyelni, mert megelőző intézkedések nélkül bizonyos idő után büncselekmény elkövetése is várható.

- Sorozatosan vagy folytatólagosan elkövetett büncselekmény tetteseinek a leleplezésével, ujabb büncselekmények elkövetését előzzük meg / példatár 15, 26 /.

- Amikor legális jövedelméből egy esetben, de meggondolatlanul, feltünően költekező személyt különböző intézkedésekkel magóvunk, a bünözőktől / markecolóktól, rablóktól, zsebesektől, prostituáltaktól, stb. /.

II.

A költekezési vonal ellenőrzésének operativ és nyilt lehetőségei.

A gyanus költekezés általános ellenőrzésének lehetőségét objektive biztositja, hogy mint jelenség helyhez, időhöz, formához, személyhez és / adott esetben / ügyhöz kötődik.

Figyelembe kell azonban venni, hogy azoknak a bünelkövetőknek a leleplezése, akikek a legális jövedelmük az átlagos

életszinvonalat biztositja és a büncselekmény utján szerzett összeget nem mindennapi életvitelükhöz, szórakozásaikhoz használják fel, ott a gyanus költekezés és a büncselekmény közötti összefüggést felderiteni csak alapos, körültekintő munkával lehet / példatár:6-7-8 /.

Az is tapasztalat, hogy az intellektuális, kvalifikált elkövetők a környezetükben lévő nyilvános szórakozóhelyeken, feltünően nem költekeznek / példatár:2-3,5,9,12 /.

Ebből következik, hogy azt a tényt, hogy egy költekezés gyanus vagy sem, elsősorban az illető környezete tudja megitélni.
Számolni kell továbbá azzal is, hogy az ugynevezett infrastruktuális szolgáltatások növekedése, szélesedése / szerencsejáték, a pénzbetét titkossága, a széf és gépkocsibérlemény, titkos folyószámla, stb. / adott esetben a bünözőnek kedvez.

Abból kell kiindulni, hogy a gyanus költekezéssel kapcsolatos informáltság megszervezése, alapvető feladat. A gyanus költekezésről történő értesülés megszervezése feltétele az eredményesebb felderitésnek. / Nem is beszélve, a rövidebb-hosszabb ideig rejtve maradt ügyekről, ahol feljelentés hiányában csupán a gyanus költekezés utalhat a személy bünös magatartására, a büncselekmény elkövetésére /.

<u>Az információszerzés lehetőségei:</u>

a./ Operativ és nyilt rendőri eszközökkel, módszerekkel rendszeresen, folyamatosan ellenőrizni kell a költekezési helyeket és a költekező személyeket.

b./ Különböző vállalatoknál, intézményeknél, társadalmi

szerveknél és egyéb helyeken megtartott értekezleteken fel kell hivni a figyelmet erre a fontos, közmorális problémára.

c./ A közvélemény figyelmét a tömeg kommunikációs eszközökkel / TV, rádió, sajtó / fokozottan e témára irányitani. A lakosságtól beérkező jelzések komoly támpontul szolgálhatnak a munkánkhoz. A " Kék Fény "- adásából ismert az az eset, amikor a riporter a Balaton-parton a facsemete kertész fiát kereste fel és egy csalóról kért tőle információt. Ennek során merült fel annak a gyanuja, hogy maga a kertész vajon, miből költekezik, olyan feltünően? E riport alapján a bevezetett nyomozás sok millió R-os sikkasztást, csalást állapitott meg és a kertészt 7 évi börtönre itélték.

d./ Rendszeresen figyelemmel kell kisérni a sajtóban és egyéb helyen megjelenő hirdetéseket, amelyek nem egyszer fontos adatokat tartalmaznak bünös tevékenység bizonyitásához is.

e./ Konkrét ügyek és személyek esetében az egyes államigazgatási szervektől hasznos információkat szerezhetünk.

- A kölcsönöket és azok törlesztését, az illetékes lakhely szerinti OTP tartja nyilván. A fenntartásos és bemutatóra szóló betétkönyvet bárki, bármelyik OTP., postahivatal vagy takarékszövetkezet fiókjánál válthat. A szükséges adatok megszerzését azonban ezeken a helyeken csak operativ eszközök biztosithatják.

- A TÜZÉP-telepeken 1.000.-R feletti számlánál vásár-

lási jegyzéket állitanak ki. Ez a jegyzék a vásárló nevét és lakcimét tartalmazza. Az országos központban a vásárlási jegyzék kiállitási napja szerint gyüjtik az adatokat. A vásárlás helye szerinti telepen célszerü az adatgyüjtés, mert itt kevesebb irat közül kell a szükséges jegyzéket kiválogatni.

- A vám és pénzügyi vonalon - ha nem külföldi az illető - a lakhely szerinti vám és pénzügyi szervek járnak el, igy azok tudnak adatokat szolgáltatni.

- Az IBUSZ-irodák arra tudnak választ adni, hogy az illető, milyen utra fizetett be, mennyi és milyen devizát vásárolt. A név, lakcim és megközelitő dátum közlése szükséges.

- A MERCUR névszerint nyilvántartja vevőit és hivatalos eljáráshoz az 5 éven belül történt vásárlásokat / előjegyzéseket / közli.

- A megyei / budapesti / illetékkiszabási hivatalok adatokat tudnak szolgáltatni, az általuk kiszabott illetékekről. Egyik részlegük az ingatlan-örökség, ajándék, és vásárlásokra nézve is, mig a másik részleg a kereskedelmi és ipari adóközösségek jövedelmét, adózását ellenőrzi. A forgalmi adócsoport azoknak a magánosoknak a jövedelmét és adózását ellenőrzi, akik nem tagjai az előbb emlitett adóközösségeknek. Az illetékkiszabási hivatal fenti részlegei mellett, hogy a profiljuknak megfelelően adatokat közölnek - szükség szerint - operativ kombinációkba is bevonhatók.

- A községi / kerületi / pénzügyi osztályok adóügyi csoportjai adatokat közölhetnek minden mellékjövedelemről, illetve annak illetékéről / örökség, ajándékozás kivételével / továbbá a személy nevén szereplő ingatlanokról / az ingatlan nyilvántartás még nem teljes, mert az ingatlan telephely szerinti tanács a lakhely szerinti tanácsot, a tulajdon átruházásról nem mindig értesiti /.

A költekezési információkat bizalmasan kell kezelni. Ha az előzetes ellenőrzés a költekezést gyanusnak itéli, az operativ felderités a legjobb feldolgozási eszköz.

Az ellenőrzés célja a gyanus költekezés forrásának a megállapitása. Ha büncselekmény elkövetésének gyanujára utaló adatok merülnek fel, akkor vagy operativ feldolgozást kell nyitni, vagy a nyomozást elrendelve meg kell inditani az adatgyüjtést és a vizsgálatot. Ha büncselekményre utaló gyanu nem merül fel, az ügyet azonnal le kell zárni.

A költekezés konkrét ügyekben történő ellenőrzése.

Az eltulajdonitott összeg nagysága, az elkövetés helye és módja, valamint egyéb körülményei kellő támpontot nyujtanak a költekezés ellenőrzésének a megszervezésére. A költekezés ellenőrzését ilyenkor ugy kell irányitani,hogy:

- az valamennyi olyan személyt érintsen, akik az elkövetéssel, valamilyen formában gyanusithatók;

- terjedjen ki ettől függetlenül is a gyanus költekezési információk beszerzésére;

- és a beszerzett gyanus költekezésről szóló adatokat igyekezzenek összekapcsolni a gyanusitott személyekkel, illetve az adott büncselekmény nyomozása során felderitett adatokkal.

Ha a gyanus költekezés ellenőrzése olyan személyhez vezet, akit az adott ügyben nem gyanusithatunk - de más büncselekmény elkövetésére utaló adatok felmerülnek - akkor az ilyen személyek ellenőrzésére is intézkedni kell.

Ha az adott ügyben gyanusitotti kör van, akkor ezeknek a személyeknek a büncselekmény elkövetése előtti vagyoni, anyagi helyzetét megfelelő ellenőrzés után rögziteni kell.

A különböző adatok ellenőrzéséhez fel kell használni a BM. Nyilvántartó Központ 2. Osztály megfelelő / előzetes, veszélyes bünözői, modus operandi és az abban szereplő kiemelt szórakozóhelyek / nyilvántartását.

A gyanus költekezési jelenségeknek a felkutatása nemcsak passziv várakozás, mert operativ kombinációkkal, ez a folyamat gyorsitható. E kombinációkat azonban csak külön jóváhagyott tervek alapján alkalmazzuk.

A kiemelt pénzlopási ügyek tapasztalata, hogy a nyilt nyomozás lezárára után az operativ feldolgozás szakában, a gyanus költekezés az egyik legfőbb vonallá válik. Az is tapasztalható, hogy ha a gyanus költekezésre vonatkozó adatokat nem elég széleskörüen és szakszerüen deritették fel és idő előtt realizálták, nem mindig tudták az adott üggyel kapcsolatos összefüggéseket bizonyitani.

Számolni kell azzal is, hogy a gyanus költekező tételes elszámoltatása nélkül nem mindig állapitható meg sem a

költekezés teljes összege, sem az illető legális jövedelme. Ez inkább a társadalmi tulajdonvédelmi vonalon jelent problémát ahol néha komoly, feddhetetlennek ismert személyekről is szó lehet. Ilyen esetekben a törvényes alapot az illető környezetének kellő tanulmányozásával megteremthetjük és különböző kombinációkkal az elszámoltatást megszervezhetjük:

- Egy névtelen, vagy fiktiv névvel magunkhoz vagy más - az előzőkben már emlitett szervekhez - irt levél alapján, amely az illető alaptalan gazdagodására vonatkozik;

- Az illetékkiszabási hivatal megfelelő csoportja jogosult az ügyben személyeket kihallgatni, dokumentumokat bekérni, beszerezni és a személyt a jövedelem utáni illeték lerovása cimén elszámoltatni;

- A szabálysértési kódex 148. §-ában felvett adóügyi szabályok megsértésének szabálysértése cimén a lakhely szerinti illetékes tanács, pénzügyi szerveinél az illetőt feljelenthetjük. Mindkét esetben megoldható, hogy az elszámoltatásánál az eljáró " nyomozó " jelen legyen.
Az 1957. évi IV. tv. / az államigazgatási eljárás szabályairól / is lehetőséget ad, hogy az illetékes tanácsi, vagy más állami szerv az illetőt iratok, dokumentumok bemutatására kötelezze, megidézze és tételesen elszámoltassa / pl: épitkezés kapcsán /.

Előfordulhat, hogy a költekezés gyanus, de az ellenőrzés az ezzel kapcsolatos jövedelem-forrásnál bünös visszaélést nem tud megállapitani. Alapvetően fontos, hogy az ilyen gyanus költekezés / 2-es adatlapon jelentve / az országos operativ előzetes nyilvántartásba kerüljön.

III.

A költekezési vonal helyzete, lehetőségeinek jobb kihasználása.

A bünelkövetőknek a büncselekmény utján szerzett jogtalan anyagi haszon felhasználására / elköltésére /, az ezzel kapcsolatos rendőri munka módszereire, eredményeire nézve nem rendelkezünk értékelhető statisztikai vagy nyilvántartási anyaggal. Ennek hiján az 1972-ben kitöltött közel 2.000 " T " lapnak a költekezéssel kapcsolatosan felmért adatait vettük alapul.

Ezek is csak hozzávetőlegesen értékelhetők, mert e rovatot csak a nem rendőri kezdeményezésü ügyekben kell kitölteni. / Az adatok labilitására utal, hogy Pest megye területén 1972. évben mindössze 15 " T " lap erre vonatkozó rovatát töltötték ki /. Az emlitett adatok mellett értékeléseinkhez a költekezéssel kapcsolatos rendőri tapasztalatokat is felhasználtuk.

A költekezés módja annak helyétől elválasztva nem értékelhető. Erre nézve a 3. sz. táblázat ad támpontot. Az adott számokból levonható következtetéseken tul figyelembe kell venni az alábbiakat:

- A gyanus költekezés észlelési helye igen gyakran nem azonos a költekező személy lakó és munkahelyével és a büncselekményt is gyakran még egy harmadik vagy egy negyedik helyen követi el / példatár: 3-4-9,18-20-21-22-30 /.

- Az ugynevezett szórakozóhelyeken tapasztalt gyanus költekezés 80-85 %-a városokban történik / példatár:3-5-13-19-20 /.

- A közönséges bünösök / tolvajok, betörők, rablók, markecólók, fiatalkoruak és cigányok / gyanus költekezése döntően a nyilvános szórakozóhelyeken történik / példatár:15-16-17-18-19 /.

- A sikkasztást és csalást, de általában intellektuális büncselekményt elkövetők döntő többségénél tapasztalható a nagyösszegben folytatott totózás, lottózás és más szerencsejáték / példatár 29 /.

- A társadalmi tulajdon rejtett, nagy kártokozó fosztogatói tartós ingóságokat és ingatlanokat / gépkocsi, telek, gyümölcsös, nyaraló, villa, öröklakás, stb. / vásárolnak. Az általuk látogatott szórakozóhelyek is rendszerint I. osztályu, vagy osztályon felüli éttermek, bárok, mulatók, de gyakran utaznak külföldre is. A vásárolt ingó vagy ingatlanokat nem a maguk nevére iratják / számolva a vagyonmentésre /. Jellemző még a nagyértékü ékszerek, szőrmék, szőnyegek, csillárok, butorok, bélyeggyüjtemények, festmények vásárlása, a bemutatóra vagy más nevére szóló nagyösszegü betétkönyvek váltása / példatár:2-10 /. Ezeket rendszerint nem a saját lakásukon / a nyaralójukban már igen / rejtik el. Arra is volt már példa, hogy kisipari vállalkozáshoz társultak.

- A pénztárak sérelmére elkövetett betörések tetteseinek egy részénél tapasztalható volt, hogy a lopott összeghez csak bizonyos idő elteltével nyultak hozzá. Többségük korábban erején felül költekezett / házat épitett, OTP adóssága volt, magánosoknak tartozott, stb. / és a büncselekmény utján szerzett összegből először adósságát rendezte.

- Megállapitható az is, hogy a fiatalkoruak, a 30 év alatti betörők, a munkakerülő csavargók, a primitiv bünelkövetők és a cigány, az alkoholista bünözők a büncselekmény elkövetése után szinte azonnal költekeznek / példatár: 14 /.

- Az esetek 80-85 %-ban maga a tettes költekezik. A fennmaradó rész megoszlik, a feleség, az élettárs, a szerető, a családtag és az orgazda között.

- A gyanus költekezés elsősorban a lopások, betöréses lopások, sikkasztások és csalások kisérő jelensége. A gyanus költekezés leggyakrabban a munkás foglalkozásu és munkakerülő bünözőknél észlelhető. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy a beosztásuknál fogva szellemi munkakörben dolgozók az önálló kisiparosok, kereskedők, stb., kvalifikáltságuknál fogva csak ritkán követnek el egyszerü vagyon elleni büncselekményeket, igy részarányuk a " T " lapok költekező rovatánál nem is lehet jelentős. A tapasztalat szerint pedig a nagy kártokozó rejtett fosztogatások értelmi szerzői rendszerint éppen közülük kerülnek ki / példatár:2-5-12 /. Pontosan ezért az ebből a kategóriából kikerülő költekezőkre sokkal nagyobb figyelmet kell forditani, mint amilyen mértékben a 3. sz. táblázaton szerepelnek.

Ugyanezzel magyarázható az is, hogy a táblázat adatai szerint a költekezők kb. 60 %-a 30 év alatti és 85 %-a általános iskolai végzettségü.

A Győr megyei rendőrfőkapitányság adatai szerint 1973. I. félévében szabadlábon lévő 164 fő veszélyes bünözőből 31 személy követett el büncselekményt. Az ellenőrzés mindösszesze 1 főnél észlelt költekezést. Ezek a tények arra utal-

nak, hogy a veszélyes bünözők költekezését eredményesen, csak operativ módon lehet ellenőrizni és a sablonos, felszines munka több kárt okoz, mint hasznot.

A költekezési vonal lehetőségeinek kihasználása.

Amennyiben a rendőri tevékenységet, a gyanus költekezéssel - mint a büncselekmény eredményének egyik fontos következményével - kapcsolatban vizsgáljuk megállapitható, hogy elég sok a tennivaló.

A gyanus költekezéssel kapcsolatos rendőri tevékenység ma alapvetően az alábbiakra korlátozódik:

a./ az előzőekben már emlitett ismeretlen tetteseknek a költekezés utján való / adott ügyekben történő / felderitésére;

b./ az alaptalan gazdagodás / mint költekezés / miatt tett spontán bejelentések ellenőrzése.

Ezek az eljárások változóak. Vannak jól és vannak rosszul feldolgozott ügyek. Ténykénti kell megállapitani, hogy különösen a járási-városi és kerületi rendőrkapitányságok felszinesen, az alig leplezett tényeket sem felderitve, rövid semmitmondó jelentésekkel zárják le az ügyeket. Rendszerint megállapitják, hogy a gyanus költekező legális jövedelméből gyüjtötte össze a pénzt vagy rosszindulatu volt a bejelentés. Amikor pár hónap mulva a gyanus költekező lelepleződik és a büncselekmény elkövetése megállapitást nyert, erről a felületes eljárásról már senki nem beszél.

A gyanus költekezés ellenőrzésénél néha a látszólagos apróságokra is fel kell figelni.

Jó példa erre T. István betörő ügye. Az egyik sorozatos mennyezetbontásos betöréses lopásügyében T. Istvánt is ellenőrzés alá vonták. Költekezésénél különösebbet megállapitani nem tudtak, szeszesitalt nem ivott, szórakozóhelyekre nem járt, de nem is dolgozott.

A tettenérését követő tételes adatgyüjtéskor kiderült, hogy a helyi vegyeskereskedőnek már évekkel korábban feltünt, hogy T. István felesége mindig aprópénzzel fizet, sokszor 150.-Ft-ot is. / Ha a korábbi adatgyüjtés erre is kiterjed, sokkal hamarabb került volna sor a leleplezésére, mert az üzleti betörésekből származó aprópénzt igy költötte el, bár a lakásán a házkutatáskor ebből még több kilót lefoglaltak /.

Ezek a körülmények szükségessé teszik a költekezéssel kapcsolatos információszerzés és adatgyüjtés fejlesztését és az eddigieknél kiterjedtebb alkalmazását.

A rendőri munka e téren mutatkozó fogyatékosságai az alábbiakban foglalhatók össze:

a./ Eléggé elterjedt nézet, hogy az életszinvonal emelkedése, a közkézen forgó nagyobb pénzösszegek, az általánosnak mondható épitkezések, gépkocsivásárlások miatt a költekezés ellenőrizhetetlen és elvesztette a jelentőségét. A költekezés sokrétüsége ellenére egy-egy büntető eljárás alá vont személy költekezésének a vizsgálata arra utal, hogy a differenciált ellenőrzés - ha sokoldalubb és körültekintőbb munkát követelve is - eredményre vezethet. Erre anállis inkább szükség van, mert a közönséges bünözőkön kivül is sokan éppen fejlődésünk ellentmondásait kihasználva olyan életvitelt

alakitanak ki, amelynek alapja a rendszeres haszonszerzés érdekében a bünözésre való berendezkedés. Ezeknél a bünözésből származó jövedelem lehet legális keresetük rendszeres kiegészitője, de ennek forditottja is gyakran előfordul. Az ilyen személyek esetében - feljelentés hiányában - a gyanus költekezés ellenőrzésének döntő szerepe van.

b./ Ahol a gyanus költekezés történik, azoknak a helyeknek az ellenőrzése nem megoldott. Találkoztunk olyan indokolással is, hogy az I. osztályu, vagy osztályon felüli szórakozóhelyek nyomozói, ügynöki uton történő átfogása anyagi fedezet hiánya miatt nem oldható meg. Ez az indokolás nem fogadható el. A " B " ellátmányt szükség szerint kell igényelni és felhasználni. Az itt dolgozókkal való hivatalos kapcsolattartástól is sok függ és ebben több még a kihasználatlan, mint a kihasznált lehetőség. Ezeken a helyeken a nyomozók esetenkénti személyes figyelését, ellenőrzését, semmi nem pótolja / példatár: 31-32 /.

c./ A már felismert gyanus költekezés ellenőrzése során főleg a nyomozói puhatolásra és a majdnem nyilt jellegü adatgyüjtésre támaszkodnak. Az adatgyüjtés sokoldalusága, rejtettsége, finomsága és eredményessége jelentő ügynökség, konspirált környezettanulmányozás, operativ figyelés a 3/a, e, rendszabályok, a " K " ellenőrzése, a titkos házkutatás és kihallgatás, a bünelkövetőket megtévesztő kombinációk alkalmazásával viszont alig találkozunk.

d./ E téren a felderitő munka gyengeségének következménye az is, hogy a bünözők gyanus költekezésével kapcsolatos

bejelentő, vagy adatszolgáltató személye nem mindig marad titokban / ami az illetőre nézve néha kellemetlen következményekkel jár /. Ez a lakosság passzivitásán is lemérhető.

e./ A közrendvédelmi állomány aktivitása ezen a téren még nem kielégitő. A beérkezett jelentések, jelzések száma igen kevés, ami esetenként tapasztalat, kellő éberség hiányából, a gyanus költekezés - mint adatgyüjtési lehetőség - lebecsüléséből fakad.

A bünügyi szolgálat részéről a közrendvédelmi állomány rendszeres tájékoztatása is szükséges. A jelzéseiket nem szabad " visszaforditani " és a feldolgozást is többségében rájuk bizni. Ügyenként és helyenként kell elbirálni, hogy a jelzésen tul a közrendvédelem, miben és hogyan tud segiteni.

Figyelembe kell venni, hogy a kellő gyakorlattal és szakismeretekkel nem rendelkező közrendvédelmi beosztottakat a magabiztosan és határozottan fellépő, esetleg feljelentéssel fenyegetőző költekező bünöző könnyebben megtévesztheti.

A költekezési vonal lehetőségeinek jobb kihasználására javasolt intézkedések.

1./ Az értékelést - a felkészülés elősegitése, a munka jobb megszervezése és szinvonalasabb végrehajtása végett - a bünügyi és - megfelelő mértékben - a közrendvédelmi állománnyal meg kell ismertetni.

2./ A rendőrfőkapitányságok rendőri / bünügyi / helyettesei szervezzék meg, hogy a gyanus, feltünő költekezésekről

a bünügyi szervek jobban, időben értesüljenek. Ennek érdekében az információszerzés szempontjából a helyi viszonyoknak a legmegfelelőbb módon mérjék fel a költekezési helyeket és módokat.

Ezenbelül:

- Az államigazgatási, gazdasági szervek / adóügyi szervek, illetékkiszabási hivatal, vámügyi szervek, pénzintézetek, bankok, OTP., TÜZÉP, IBUSZ, MERCUR vagy ezek kirendeltségei, stb. / segitségével a költekezés ellenőrzését - a városi, városi és járási rendőri szervekkel együtt a kapcsolattartó rendőrfőkapitányság II/I-1 osztályai - a konspiráció figyelembevételével - szervezzék meg.

- A bünözők által gyakran látogatott szórakozóhelyeken / klubok, játéktermek is / a gyanus költekezés ellenőrzését - a városi, városi és járási / kerületi / rendőri szervekkel együtt - a rendőrfőkapitányságok II/I-2 osztályai szervezzék meg.

  Biztositani kell, hogy a költekezéssel kapcsolatos információkat rendszeresen vagy esetenként az illetékes rendőri szervek időben megkapják.

- A II/I-3 osztályok fokozzák e témakörben a börtönfelderitést, valamint a vizsgált ügyek tapasztalatainak az operativ szervek felé történő visszajelzését.

- A közrendvédelmi állomány / főleg a körzeti megbizottak / a helyi lakosok / esetleg a helyi szórakozóhelyeken előforduló / gyanus, feltünő költekezésére figyeljenek fel és azt jelentsék. A járőrök, őrszemek, a szórakozóhelyen történt intézkedés során is szerezhetnek gyanus költekezésre vonatkozó értesüléseket.

3./ Az illegális jövedelmek és ebből fakadó gyanus költekezés megelőzése és felderitése az egész állomány feladata. Ezért a gyanus költekezéssel való hatékonyabb foglalkozás végett a rendőri tevékenység szervezését, a végrehajtás ellenőrzését, az érdekelt szervek tájékoztatását, a munka és az adatok koordinálását, a helyzet és a felderités értékelését, valamint az operativ felderitést javitani kell. Ennek elősegitésére főkapitányságí II/I-1 és a II/I-2 osztályokon - egyéb feladatok ellátása mellett - felelőst indokolt kijelölni.

4./ A gyanus költekezésekről érkezett jelzések hatáskörileg mindig ahhoz a rendőri szervhez tartoznak, ahol az ellenőrzés és a felderités a legeredményesebben megoldható:

- ahol a költekezőt büntető eljárás alá vonták;
- amelyik rendőri szerv a költekezőt veszélyes bünözőként nyilvántartja;
- ahol a költekező személyre operativ felderitést kezdeményeztek;
- ahol a gyanus költekezés elsődleges adatai egy megtörtént büncselekmény elkövetésével tárgyi, vagy személyi vonatkozásban összefüggésbe hozhatók.

Amennyiben a felsoroltak nem állnak fenn, ugy a gyanus költekező lakhelye szerinti rendőrfőkapitányság az illetékes.

Ha a gyanus, tulzott költekezés különösen nagyösszegü vagy a felderités a költekező személyét tekintve rendkivül bonyolult tevékenységet igényel, akkor a megyei / budapesti / rendőrfőkapitányságok II/I-2, illetve a II/I-1 osztályai járnak el.

A vitás esetekben a megyei / budapesti / rendőrfőkapitányság rendőri / bünügyi / helyettese döntsön.

5./ A gyanus költekezésről értesülő rendőri szerv vezetője felelős azért,hogy:

- az elsődleges jelzés ügyében a dekonspiráció veszélye nélkül felderithető adatokat, az illetékes bünügyi, közrendvédelmi beosztottak felkutassák, beszerezzék és a lehetőséghez mérten dokumentálják;

- a jelzés az ellenőrzésre jogosult és kötelezett rendőri egységhez eljusson;

- a gyanus költekezési jelzéseket minden rendőrkapitányság operativ jelzésként kezelve TÜK gyüjtőszámra iktassa.

6./ Ismételten fel kell hivni az állomány figyelmét, hogy azon büntető eljárás alá vont személyek esetében, akikről 2-es adatlapot kell kiállitani a módszertani nyilvántartásbavétel végett, a költekezés helyét, módját, stb., is részletesen jelentsék.
Hasonlóan a 2-es adatlapon kell jelenteni minden egyéb / igazoltatás, hivatalos eljárás során történő észlelés, más büntető eljárás, hálózati jelentés, operativ felderités, figyelés, KT, stb. / gyanus költekezésre utaló leellenőrzött adatot, információt. Ezeket az adatokat a BM. Nyilvántartó Központ 2 osztálya feldolgozza és mind az előzetes nyilvántartásban, mind pedig a modus operandi nyilvántartásban visszakeresésre / priorálásra / alkalmassá teszi.

7./ A megyei rendőrfőkapitányságok II/I-1 és a II/I-2 osztályai a többi vonalhoz hasonlóan az évi jelentéseikben értékeljék a gyanus költekezések helyzetét, a felderités eredményeit, hibáit és határozzák meg a további feladatokat.

B u d a p e s t , 1975. április 30.

BELÜGYMINISZTÉRIUM

II/I-2 Osztály

Szigoruan titkos !

Szám: 50-9/24/1975.

Sorszám:.....

Melléklet az 50-9/24/1975.sz. Körlevélhez.

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára figyelemmel

P É L D A T Á R

a gyanus költekezés értékeléséhez.

Társadalmi tulajdonvédelmi vonalon.

1./ R. Béla k-i lakos 1972-ben az EKA Villamosberendezés és Készülék Müvek egyik üzemegységében müvezetőként dolgozott. Rájött, hogy a felületes ellenőrzés következtében a leleplezés csekély veszélyével különböző alkatrészeket tulajdonithat el.

Feltünő költekezésére felfigyeltek. A vizsgálat során derült ki, hogy R. Béla az üzemből mintegy 150.000.-Ft értékü alkatrészt lopott el, amit magánosok részére készülő házakba beépitett. Jövedelmét jóval meghaladóan költekezett és ennek során személygépkocsit vásárolt és hétvégi házat épitett.

2./ P. Gyuláné az m-i Állami Gazdaság pénztárosa 1 202.718.-Ft-ot sikkasztott el. Az összegből a Balaton mellett villát épitett, folyamatosan nagyobb értékü bélyeggyüjteményt, gépkocsit, butort vásárolt és családjával együtt külföldre utazott. Környezete ezt rendkivül nagy összegben jelentkező költekezést nem jelezte.

3./ Cs. Zoltán sz-i termelőszövetkezet volt elnöke és társai csalás és egyéb büncselekmény utján jogtalan prémium és gépkocsihasználati dij felvételével, jelentős illegális jövedelemhez jutottak. A bünös uton szerzett pénzt, budapesti szórakozóhelyeken költötték el.

4./ Gy. Sándor, cs-i lakos ellen adócsalás miatt inditott eljárás során derült ki, hogy Hévizen villát, Cs-n 2. családi házat vett és 2. db. személygépkocsival is rendelkezik. Az igen nagymérvü költekezés csak a vizsgálat során derült ki.

5./ W. István, e-i lakos, az sz-i KTSZ-nél gebines fényképész tevékenységre kötött szerződést. Vezetői nem ellenőrizték tevékenységét, ezért szabálytalanul az egész ország területére kiterjesztette.

Több alkalmazottat foglalkoztatott, amit szerződésben rögzitettek. Tiz hónap alatt 1,5 millió Ft forgalmat bonyolitottak le, melyből kb. 5-600.000.-Ft tiszta haszna volt. A pénzből lakást, több gépkocsit, fényképész felszereléseket vásárolt. Budapesten osztályon felüli szórakozóhelyeken feltünően költekezett.

6./ K. József, b-i lakos, italboltvezető, kirivóan jó anyagi körülmények között élt. Öröklakást és nyugati márkáju gépkocsit vásárolt. Nyaralót épitett. Költekezésére felfigyelve, a feldolgozás és vizsgálat, üzérkedés, árdrágitás és más sulyos visszaélések elkövetését bizonyitotta be.

7./ L. Ferenc, a T-n és Vidéke ÁFÉSZ t-i B-csárda vezetője viszonylag rövid ideig tartó gebines működése alatt meglévő családi háza mellett, leánya nevén T-n egy milliós értékü ikergarázsos családi házat kezdett épiteni / jellemző, hogy az épitkezést végző segédmunkások részére 50-60.-Ft-os órabéreket fizetett / és 1972-ben két db. személygépkocsit vásárolt.
Mivel működése alatt vele szemben a szabálysértési értékhatárig, a vásárlók megkárositását több alkalommal megállapitották, igy a költekezés összegének forrása nyilvánvaló.

Költekezését egyébként az teszi feltünővé, hogy 5-6 évvel ezelőtt - mint az Állami Kereskedelmi Felügyelőség felügyelője - lényegesen szerényebb körülmények között élt.

8./ Zs. Lajos, az S megyei Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalat egyik Vas-és Müszaki boltjának vezetője, családi házat épitett és személygépkocsiját, rövid idő alatt 4-5 esetben kicserélte. Az üzletben 250.000.-Ft-os hiánya volt. A vizsgálat megállapitotta, hogy árdrágitásokat követett el, és a pénztárból a többletet fiktiv csereutalványok kiállitásával vette ki. Feltünő vásárlásai mellett magánkisiparosoknak 10.000.-Ft-ot kölcsönadott.

9./ B. Kálmán, p-i lakos, 1972. nyarán rendszeres vendég volt a Balaton-parti szórakozóhelyeken, ahol több ezer Ft-os számlákat fizetett, 500.-Ft-os borravalókat adott. A gyanus költekezés ellenőrzése megállapitotta, hogy foglalkozását tekintve egy kőmüves kisiparos, aki azonban egy épitőközösség nevének felhasználásával ipari vállalkozást tart fenn. Átlagosan 30 fős munkáslétszámmal dolgozik és alvállalkozókat alkalmaz. A Balaton-parton mintegy 20 millió Ft-os költséggel többszintes társasnyaralók épitését végezte.

10./ T. Géza, k-i lakos, 1.200.-Ft-os rokkantsági nyugdijast az ottani Kisállattenyésztő Szövetkezet alkalmazta. Két év alatt két személygépkocsit vásárolt, lakását uj butorokkal rendezte be és a Balaton-parton villa épitéséhez kezdett.

A gyanus költekezés elsődleges ellenőrzése, majd az

operativ feldolgozás megállapitotta, hogy a szövetkezeti tevékenység leple alatt az állami gazdaságtól saját magának is nagyobb mennyiségü baromfit vásárolt fel, amit a környező piacokon felárral értékesitett.

11./ Az a-ligeti ÁFÉSZ-bolt vezetője 1972. évben, gépkocsit, telket, butort vásárolt, és Ny-háza szórakozóhelyein feltünően, gyanusan költekezett. A gyanus költekezés ellenőrzése alapján sikerült felderiteni az általa elkövetett 200.000.-R-os sikkasztást és más visszaéléseket.

12./ Cs. József 52 éves, büntetlen előéletü, b-i lakos egy vállalat laboratóriumának volt a vezetője. Külföldi kiállitáson megismert egy 63 %-ban szinaranyat tartalmazó pasztát. A vállalat által készitett elektromos alkatrészekhez szükséges pasztát importból biztositotta. Az ellenőrzés felületességét kihasználva 3 év alatt közel két és félmillió R értékü aranypasztát, hozathatott be, melyből az aranyat munkahelyén kivonta. Zugékszerészeknél fazonarannyá dolgoztatta fel, illetve tömbaranyként értékesitette.

13./ CE. Caeser iraki állampolgár az elmult években rendszeresen hosszabb ideig tartózkodott Magyarországon. Autószerzés cimén több személytől nagyobb összegeket csalt ki. A pénz jelentős részét Budapesten élő barátnőjére költötte, az éttermek és mulatók állandó látogatója is volt, ahol nagyon gavallér vendégként ismerték.

Bünüldözési vonalon.

14./ A p-i Kertészeti és Parképitő Vállalat sérelmére elkövetett 75.000.-R-os kárértékü betöréses lopás egyik elkövetőjéről, K. Sándorról készitett környezettanulmány

megállapitotta, hogy nevezett két alkalommal nyert a lottón 105.000.-Ft-ot, melyből családi házat és lovakat vásárolt.

A másik elkövető K. Gyula több éven keresztül állandó munkahellyel rendelkezett, havi jövedelme:2,500-3.000.-Ft volt.

Az OTP-től 30 évi részletre 65.000.-Ft épitési kölcsönt vett fel.

Mindezeket figyelembe véve környezetükben nem volt feltünő, a kasszabetörés utján megszerzett 75.000.-Ft folyamatos elköltése, de az is igaz, hogy költekezésük tételes ellenőrzése, csak a letartóztatásuk után történt meg.

15./ 1972-ben FJ. s-i postaikézbesitő a község italboltjában egyik napról a másikra, drága italféleségeket kezdett fogyasztani, társait egyre sürübben vendégül látta. Mivel költekezését legális jövedelmével nem tartották arányosnak a rendőri szerveink felé bejelentés érkezett. Az ellenőrzés megállapitotta, hogy FJ. a kézbesitendő pénzből 10.000.-Ft-ot sikkasztott.

16./ M. Sándorné és M. Pálné, büntetett előéletü, h-i lakosok egyik alkalommal nagy mennyiségben vettek italokat, amit a környékbeli lakosok, a körzeti megbizottnak bejelentettek. A körzetmegbizott jelentése alapján a nyomozók megállapitották és bizonyitották, hogy M. Sándorné és társa az előző napokban Sz-en besurranás utján 14.000.-Ft-ot loptak el.

17./ K. Sándor 18 éves, büntetett előéletü, segédmunkás, sz-i lakos a város területén 1972. januárjában sorozatban követett el üzletbetöréseket. Több ezer Ft készpénzt és különböző tárgyakat lopott el. Az ebből származó pénzt barátaival, különböző szórakozóhelyeken nagy mulatozásokat rendezve költötte el.
A rendőrség költekezéséről jelzést nem kapott, tettenérés utján leplezték le.

18./ M. János és társa egy külföldi állampolgár sérelmére rablást követett el. A rablást követően még az éjszaka folyamán az egyik bárban a rablásból származó 100 Ny-német márkát a fizetőpincérnél beváltották, majd taxival Balatonra mentek, ahol a lopott pénzt különböző szórakozóhelyeken költötték el.

19./ S. István t-i lakos, apósa gy-i lakásából 20.000.-Ft-ot lopott el. Az egyik bárban feltünően költekezett, ezt a pincérek a szolgálatos rendőrnek jelentették. Az előállitás után a büncselekmény elkövetését elismerte és a pénz nagy része megkerült.

20./ P. Mihály k-i lakos 100.000.-Ft készpénzt lopott. Utána Budapestre utazott és 2 hét alatt az összeg felét elköltötte. Olyan osztályon felüli szórakozóhelyeket látogatott, ahová csak külföldiek járnak. Az ilyen helyeken az énekesnőnek 4-500.-Ft-ot ajándékozott. Budapestről E-be taxival járt. A gépkocsivezetőnek 1,500.-Ft-ot adott annak ellenére, hogy a számla csak 800.-Ft-ot tett ki. Női ismerőseinek értékes ajándékokat pl: 1,500.-Ft-os órát, stb-t vásárolt. Mindezeket a vizsgálat állapitotta meg, mert a szórakozóhelyekről a rendőrséghez jelzés nem érkezett.

21./ A " Kék Fény "-adásaiból is ismert Gonda László, többszörösen büntetett előéletü, körözött, utazó bünöző, büncselekményeit az ország különböző részein követte el. Első osztályu és osztályon felüli szállódákban lakott és ezeken a helyeken álnéven jelentkezett be. A portásnak tetemes borravalót adott, hogy az ne firtassa kilétét. Vonaton párnás kocsiban utazott azért, mert ugy gondolta, hogy az I. osztályu fülkékben és osztályon felüli szállódákban nem keresi a rendőrség.

22./ S. Mátyás, B. György és L. Jánosné, s-i lakosok az NDK-ban, Lipcse és környékén lévő maradékáru boltokban megvásárolt szövetanyagokat - végeit kicsipkézve - mint magyarárukat, házalás " stoffolás " utján NDK állampolgároknak márka ellenében értékesitették.

Az igy szerzett márkát, Lipcsében a " Müller " csárdában dolgozó pincéreknél R-ra váltották és a vámellenőrzés elől elrejtve hozták be az ország területére. A készpénzt ruházkodásukra, szórakozásukra, élelmezésükre forditották, ami környezetüknek is feltünt.

23./ H. István többszörösen büntetett előéletü, munkanélküli, b-i lakos, egyik este megjelent az italboltban, ahol egy-egy pohár italt " lejmolt ". Éjfél tájt eltünt. Egy óra mulva, amikor visszament 100.-R-osokkal, fizetett, gavallér volt. A pincérnek is feltünt és jelezte a szolgálatos rendőrnek. Az azonnal bevezetett rendőri intézkedés megállapitotta, hogy H. István az " eltünés " ideje alatt rablást követett el.

24./ M. Pál, d-i lakos kisiparosra a feltünő, gyanus költekezése hivta fel a figyelmet. A gyanus költekezés

ellenőrzése során megállapitást nyert, hogy sorozatos csalásokat követett el. Magánszemélyektől munkavégzésre előlegcimén 150.000.-Ft-ot csalt ki. A munkát - természetesen - nem végezte el. Megállapitást nyert az is, hogy különböző szórakozóhelyeken taxival jelent meg, feltünően szórta a pénzt, több taxivezetőnek nagyobb összeggel tartozott.

25./ 1972. októberében a rendőrség arról értesült, hogy K. Ferenc, sz-i lakos gyanus módon költekezik. Személygépkocsit, motort vásárolt. Az ügyben nyitott operativ adatgyüjtés során megállapitást nyert, hogy nevezett több cigánynővel alakitott ki a város területén kapcsolatot. Ezekkel rendszeresen megjelent a város és más városok szórakozóhelyein. A nők megkerestek, azokat a már ittas személyeket, akiknél feltételezték a nagyobb összegü pénzt. A nők az ittas férfit nemi közösülés ürügyével egy félreeső helyre vitték, ahol a pénzét ellopták.

26./ V. István, z-i lakos, veszélyes bünöző, munkahellyel hosszabb ideje nem rendelkezett, szüleitől támogatást nem kapott, mégis gyakran leittasodott. A rendőri szerveknek feltünt és költekezésének lehetőségeit vizsgálva megállapitották, hogy a pénzt csalás és lopás utján szerezte.

27./ K. János, veszélyes bünöző, z-i lakos, munkahellyel nem rendelkezett, legális jövedelme nem volt, különböző éttermekben és presszókban, mégis feltünő módon költekezett. A gyanus költekezéséből kiindult adatgyüjtés és vizsgálat 11 rendbeli betöréses lopás elkövetését bizonyitotta be.

28./ A rendőri szerveknek feltünt a budapesti éjszakai mulatóhelyeken rendszeresen megjelenő nők egy részének, munkakerülő életmódja és az, hogy havi 4-500.-Ft-os legális jövedelmük mellett több tiz ezer Ft a kiadásuk. / Voltak olyanok is, akik lakással nem rendelkeztek, de havi 3-4.000.-Ft-ért IBUSZ, mig többen főbérleti lakásokat 30-50.000.-Ft-ért béreltek. Egy részük 2-300.000.-Ft-ért öröklakást vásárolt. Becslés szerint 30-60.000.-Ft értékü ruhatárral rendelkeztek, többnek személygépkocsija is volt /. Az adatgyüjtés és a vizsgálat megállapitotta, hogy az egy részüknek fennálló munkaviszonya is fiktiv és a gyanus költekezéshez szükséges összeget főleg külföldiektől, üzletszerü kéjelgés miatt kapták. Emellett egy sor más büncselekmény elkövetése is / deviza, stb. / bizonyitást nyert.

29./ P. József, b-i lakos, gépkocsivásárlás és lakásvásárlás ürügyével magánszemélyektől rövid idő alatt 120.000.-Ft-ot csalt ki, amely összegért totó és lottószelvényeket vásárolt. Munkáját, mint müszerész jól végezte, de állitása szerint a szerencsejáték szenvedélyévé vált. Költekezését ugy leplezte, hogy a szelvényeket több kerületben vásárolta.

30./ S. Ferenc többszörösen büntetett előéletü, b-i lakos, 1973. év tavaszán betörés utján 160.000.-Ft készpénzt lopott. A Balaton mellé utazott, ahol a legjobb szállodában bérelt szobát és az éjjeli mulatóban egy-egy éjjel több, mint 10.000.-Ft-ot mulatott el. A mixernőnek 15.000.-Ft-ot kinált ha " szobára " megy vele. Amikor a lopott pénz elfogyott 5-6.000.-Ft-os hitelt csinált - amit a " gavallér " vendégnek - az alkalmazottak gond-

nélkül nyujtottak. Csak akkor jutott eszükbe a rendőrséghez fordulni, amikor a hitelt nem fizette ki, és eltünt. Előszezon alatt a kisváros forgalma csekély. Mégsem tünt fel senkinek S. feltünő költekezése.

31./ Az m-i Nehézszerszámgépgyár pénztárhelyiségéből 1953. szeptemberében a dolgozók fizetését 380.000.-R értékben ellopták. A rendőri szervek a tettes költekezésére számolva, minden lehetőségre nézve intézkedtek. Amikor a tettes 3 hónap mulva kézrekerült, kiderült, hogy a betörés után 3 nap mulva / a nyomozók az első két napon belül lejárták az üzleteket, stb. / az egyik ottani ékszerüzletben 20.000.-R értékben ékszert és drágaköveket vásárolt. Az eladó - bár megkapta az eligazitást arra, hogy jelezze a nagyösszegü vásárlást - az 500.-R-os borravaló láttán lemondott arról, hogy a rendőrség felé a vásárlás tényét bejelentse.

32./ A Pest, Nógrád megyei Husipari Vállalat ceglédi központja pénztárhelyiségében lévő Bécsi 2-es páncélszekrény hátsófelét ismeretlen tettesek 1967. február havában feltörve 187.000.-R-ot elloptak. A tettesek egy év mulva kézrekerültek, L. Ferenc 23 éves és N. Ferenc 20 éves, / utóbbi személy volt büntetve, testi sértés miatt / nőtlen, ceglédi lakosok személyében, akik szüleiknél laktak.

Az eljárás során megállapitást nyert,hogy a tettesek által lakásukon elrejtett pénzt a szülők és a testvérek megtalálták és abból ruhákat, butort, mosógépet, stb-t vásároltak.
Egy olyan személyt - akit korábban társnak hivtak a cselekmény elkövetéséhez - a betörés után " hallgatási dijként " nagyobb összeggel megjutalmaztak. / Szo-

moru, hogy a " megjutalmazott " személy, ekkor tanulmányozás alatt volt és rövid időn belül ügynöknek be is szervezték, de az illető a pénzről nem beszélt /.
Az elkövetők a ceglédi Magyar és Kossuth éttermeknek naponta vendégei voltak. Szórták a pénzt, a pincérek 100.-Ft borravalót kaptak, igy a nyomozók felé nem jelezték, holott azok erre nézve a figyelmüket visszatérően felhivták.

Év közepére a lopott pénz elfogyott, ujabb betörések elkövetése után végül is értékesitési vonalon buktak le.

.-.-.-.-.-.-.

Melléklet az 50-9/24/1975. sz. Körlevélhez.

1. sz. táblázat

A társadalmi tulajdon kárára elkövetett bűncselekmények alakulása 1971-1974-ben.

	É V E K:	Ismertté vált bcs. száma:	Keletkezett kár Ft:	Biztositott kár Ft:	Egy ügyre eső átlagkár Ft:	Elkövetők száma:	Egy elkövetőre eső átl. kár Ft:
Társ. tul. ell. összesz. bcs.	1971.	26.028	241 704.800.-	48 726.900.-	9.270.-	17.298	12.580.-
	1972.	34.064	199 277.000.-	48 662.000.-	5.850.-	21.130	7.540.-
	1973.	29.157	219 784.000.-	48 153 000.-	7.540.-	19.507	9.850.-
	1974.	22.042	164 966.800.-	56 812.200.-	7.800.-	15.187	--
TT. lopás	1971.	7.965	25 613.100.-	9 398.700.-	3.220.-	5.297	2.640.-
	1972.	21.175	34 220.000.-	13 345.000.-	1.620.-	11.477	1.820.-
	1973.	16.711	34 630.000.-	14 137.000.-	2.700.-	9.879	2.210.-
	1974.	10.632	35.950.300.-	15 926.600.-	3.300.-	6.702	--

	É V E K :	Ismertté vált bcs. száma:	Keletkezett kár Ft:	Biztositott kár Ft:	Egy ügyre eső átlagkár Ft:	Elkövetők száma:	Egy elkövetőre eső átl.kár Ft:
TT. bet. lopás	1971.	3.081	11 202.200.-	2 995.200.-	3.640.-	1.407	4.190.-
	1972.	4.873	15 068.000.-	3 489.000.-	3.092.-	1.814	4.210.-
	1973.	4.547	15 219.000.-	2 961.000.-	3.347.-	1.786	3.530.-
	1974.	4.842	16 169.600.-	4 078.200.-	3.300.-	1.825	--
TT. csalás	1971.	1.293	34 641.000.-	13 710.400.-	26.800.-	1.256	27.500.-
	1972.	1.834	29 117.000.-	9 050.000.-	15.900.-	1.751	16.400.-
	1973.	1.907	55 677.000.-	10 417.000.-	29.200.-	1.822	30.500.-
	1974.	1.622	28 153.500.-	11 466.900.-	17.300.-	1.586	--

	É V E K :	Ismertté vált bcs. száma:	Keletkezett kár Ft:	Biztositott kár Ft:	Egy ügyre eső átlagkár Ft:	Elkövetők száma:	Egy elkövetőre eső átl.kár Ft:
TT. sikkasztás	1971.	2.627	28 729.000.-	12 112.700.-	10.900.-	3.054	9.400.-
	1972.	3.208	39 421.000.-	17 102.000.-	13.050.-	3.524	11.150.-
	1973.	2.994	37 884.000.-	14 063.000.-	12.650.-	3.325	11.300.-
	1974.	2.543	32 189.100.-	16 662.100.-	12.600.-	2.931	--
TT. rablás	1971.	17	235.000.-	137.000.-	13.820.-	27	--
	1972.	27	25.000.-	10.000.-	925.-	47	234.-
	1973.	11	29.000.-	18.000.-	2.630.-	13	1.540.-
	1974.	20	51.700.-	44.400.-	2.500.-	21	--

Melléklet az 50-9/24/1975.sz.
Körlevélhez.

2. sz. táblázat

A személyek javai kárára elkövetett bűncselekmények alakulása
1971 - 1974-ben.

	Évek:	Ismertté vált bcs.száma:	Keletkezett kár Ft:	Biztositott kár Ft:	Egy ügyre eső átlagkár Ft:	Elkövetők sz:	Egy elkövetőre eső átlagkár Ft:
Szem. jav. ell. össz. bcs.:	1971.	42.700	66 969.600.-	18 105.000.-	1.600.-	12.716	3.090.-
	1972.	43.646	78 832.000.-	20 728.000.-	1.809.-	13.846	3.440.-
	1973.	45.103	81 326.000.-	22 374.000.-	1.835.-	13.969	3.500.-
	1974.	40.549	96 440.600.-	29 471.700.-	2.400.-	--	--
SZT. lopás:	1971.	16.145	36 004.900.-	8 729.200.-	2.230.-	4.702	3.220.-
	1972.	30.358	44 311.000.-	13.457.000.-	1.460.-	9.511	2.170.-
	1973.	30.757	49 543.000.-	14 321.000.-	1.610.-	9.413	2.450.-
	1974.	27.717	56 036.000.-	17 722.800.-	2.000.-	8.666	--

	É v e k :	Ismertté vált bcs. száma:	Keletkezett kár Ft:	Biztositott kár Ft:	Egy ügyre eső átlagkár Ft:	Elkövetők száma:	Egy elkövetőre eső átlagkár Ft:
SZT. betörés:	1971.	597	2 264.000.-	789.000.-	3.800.-	301	7.500.-
	1972.	1.026	4 522.000.-	1 356.000.-	4.120.-	417	10.700.-
	1973.	1.108	2 950.000.-	863.000.-	2.660.-	410	7.150.-
	1974.	915	4 176.000.-	1 105.800.-	4.500.-	370	--
SZT. csalás:	1971.	452	518.000.-	217.000.-	1.145.-	516	--
	1972.	420	448.000.-	138.000.-	1.065.-	472	610.-
	1973.	513	596.000.-	217.000.-	1.160.-	586	750.-
	1974.	560	729.600.-	259.400.-	1.300.-	606	--

	É v e k :	Ismertté vált bcs.sz:	Keletkezett kár, Ft:	Biztositott kár Ft:	Egy ügyre eső átlagkár Ft:	Elkövetők száma:	Egy elkövetőre eső átlagkár Ft:
SZT.s i k k a s z t á s	1971.	3.219	10 333.400.-	2 528.600.-	3.210.-	1.288	8.050.-
	1972.	5.787	13 428.000.-	3 353.000.-	2.320.-	1.415	9.480.-
	1973.	6.004	16 476.000.-	4 512.000.-	2.744.-	1.836	4.480.-
	1974.	6.538	16 867.300.-	4 215.200.-	2.500.-	1.843	--
SZT. r a b l á s :	1971.	1.687	12 006.300.-	4 349.400.-	7.130.-	534	22.300.-
	1972.	4.691	11 580.000.-	2 140.000.-	2.470.-	769	15.050.-
	1973.	5.125	8 512.000.-	2 000.000.-	1.660.-	697	12.050.-
	1974.	3.363	16 086.200.-	5 751.200.-	4.700.-	566	--

	É v e k :	Ismertté vált bcs.sz:	Keletkezett kár Ft:	Biztositott kár Ft:	Egy ügyre eső átlagkár Ft:	Elkövetők száma:	Egy elkövetőre eső átlagkár Ft:
SZT. zsarolás:	1971.	151	79.800.-	21.000.-	530.-	45	--
	1972.	103	--	--	--	48	--
	1973.	89	--	--	--	62	--
	1974:	73	37.200.-	10.500.-	500.-	43	--

Melléklet az 50-9/24/1975.sz.
Körlevélhez.
3. sz. táblázat.

A költekező személyek adatai.

" T"lapoknak a " Büntett kisérő jelenségei " cimü rovata alapján közel 2.000 költekező személy adatát mértük fel.

1./ A költekezés módjának alakulása:

- jövedelmen felüli vásárlás,	15-20 %,
- ingatlan-vásárlás,	15-20 %,
- egyéb feltünő vásárlás,	2- 5 %,
- italozás, mulatozás,	40-50 %,
- totó, lottó,	2- 5 %,
- lóverseny,	0,5 %,
- egyéb módon,	10-20 %,

2./ Foglalkozásuk megoszlása:

- munkás,	50-60 %,
- mezőgazdasági munkás,	5-10 %,
- önálló kisiparos,	2- 4 %,
- eltartott,	5- 8 %,
- szellemi munkás,	1- 2 %,
- foglalkozásnélküli,	10-15 %,
- egyéb foglalkozásu,	5-15 %,

3./ Életkoruak:

- fiatalkoru,	15-20 %,
- ifjufelnőtt, 18-30 év,	25-40 %,
- 30-40 év,	20-30 %,
- 40 év fölötti,	10-20 %,

4./ Nemük:

- férfi:	80-85 %,
- nő:	15-20 %,

5./ Iskolai végzettségük:

- analfabéta,	5 - 8 %,
- ált. isk. végzettség,	75 -80 %,
- középisk. végzettség,	8 -10 %,
- főiskola, vagy egyetemi végzettség,	2 - 5 %,

6./ Előéletük:

- büntetlen,	45 -50 %,
- büntetett,	50 -55 %,
- visszaeső,	15- 20 %,
- veszélyes bünöző,	10 -15 %,

7./ Lakhelyük:

- helyi állandó lakos,	85 %,
- helyi ideiglenes lakos,	5 %,
- átutazó,	2 %,
- csavargó vagy lakásnélküli,	8 %.

Az adatoknál figyelembe kell venni, hogy a " T " lapok költekezési rovatát a nem rendőri kezdeményezésü ügyeknél kell kitölteni. Az arányok azért hozzávetőlegesek, mert az adatokat az egyik megye számszerint, a másik százalék szerint, mig a harmadik " kb. " jelentette.